

TLPST

Lesbrief 68: mei 2020

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Slechte kapsels

Als de kapper wekenlang gesloten is, raakt je kapsel na een tijdje uit model. Veel mensen klaagden over hun 'coupe corona'. Welke namen zijn er eigenlijk in gebruik voor een 'ontploft kapsel' en andere haarverschijnselen?

> [Lees verder](#)

Geen taal meer nodig

Elon Musk, bekend van Tesla en SpaceX, wil dat we in de toekomst gemakkelijker met elkaar kunnen communiceren – met een chip in onze hersenen. We zouden dan op termijn zelfs geen taal meer nodig hebben.

> [Lees verder](#)

The Big Dutchman

In het Engels hebben woordcombinaties met *Dutch* vaak een negatieve bijklank: *Dutch crossing* is 'de weg schuin oversteken in plaats van netjes recht' en *a Dutch treat* is een feestje waarbij iedereen zijn eigen lekkers meeneemt. Taaljournalist Gaston Dorren verzamelt deze uitdrukkingen en schrijft er een boek over.

> [Lees verder](#)

Lekker naar Balconia

Veel mensen zullen dit jaar niet op vakantie kunnen en moeten thuisblijven. Maar dat kun je ook anders zeggen: 'Wij gaan naar Balconia', of 'naar Costa del Zolder'. Het tijdschrift *Onze Taal* bracht tientallen van dat soort nepnamen in kaart.

> [Lees verder](#)

Slechte kapsels

Als de kapper wekenlang gesloten is, raakt je kapsel na een tijdje uit model. Jij hebt dat de afgelopen maanden vast ook gemerkt. Veel mensen klaagden over hun 'coupe corona'.

Welke woorden zijn er eigenlijk zoal in gebruik voor een 'ontploft kapsel' en andere haarverschijnselen? Een taalspecialist sloeg aan het verzamelen en legde een lijst aan met onder meer de benamingen *bloempotkapsel*, *melkboerenhondenhaar*, *pleeborstel*, *vogelnest* en *zwabber*.

[Doorpluis de volledige lijst.](#)

Vragen

- 1a Leg in je eigen woorden uit wat bedoeld wordt met een 'coupe corona'.
- 1b Heb je zelf ook een 'coupe corona' (gehad)? Licht je antwoord toe.
- 2 Bekijk de lijst met namen voor kapsels. Kies één kapsel uit en teken een poppetje met dát kapsel. Maak een foto van je tekening, deel die met een klasgenoot en laat hem of haar raden welk kapsel uit de lijst je hebt gekozen. Gelukt?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

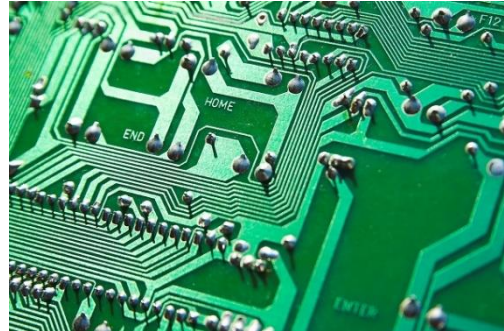
Geen taal meer nodig

Elon Musk, de man die aan het hoofd staat van autofabriek Tesla en ruimtevaartbedrijf SpaceX, wil mensen gemakkelijker met elkaar laten communiceren.

Dat wil hij doen met Neuralink, een bedrijf dat chips kan produceren die kunnen worden ingeplant in de hersenen. Zo'n chip kan mensen met hersenletsel helpen om hun hersenen weer goed te laten werken.

Musk denkt dat er nog meer mogelijkheden zijn. Zo zullen mensen met de chip sneller en correcter kunnen communiceren, waardoor er over vijf of tien jaar zelfs [geen menselijke taal meer nodig](#) is.

En wil je toch menselijke taal blijven gebruiken en bijvoorbeeld met een Chinees in zijn eigen taal praten? Dan kun je het Chinees naar de chip downloaden – zo eenvoudig wordt dat volgens Elon Musk.

Minder eenvoudig is de voornaam van zijn pasgeboren zoon: [X Æ A-12](#).

Vragen

- 1a Volgens Musk levert een chip in de hersenen alleen maar voordelen op. Welke?
- 1b Welke vragen over de chip zou jij willen stellen aan Musk? Formuleer er twee.

- 2a Wat betekent de naam van Musks pasgeboren zoon?
- 2b Hoe spreek je de naam X Æ A-12 uit, denk je? Schrijf de naam op zoals jij het zou uitspreken (in het Engels) en bespreek je antwoord met een klasgenoot.
- 2c Wat vind je van deze naam?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

The Big Dutchman

In het Engels hebben woorden met *Dutch* vaak een negatieve bijklank: *Dutch crossing* is 'de weg schuin oversteken in plaats van netjes recht' en *a Dutch treat* is een feestje waarbij iedereen zijn eigen lekkers meeneemt.

De taaljournalist Gaston Dorren schrijft een boek over die negatieve uitdrukkingen. Waar komen ze vandaan? In een [filmpje](#) vertelt hij dat *Dutch* in Amerika lange tijd vooral verwees naar Duitsers (*deutsch*) en dat deze Duitsers een slechte naam hadden – ze zouden boers en onhandig zijn.

En wat heeft dit alles te maken met het bedrijf *Big Dutchman*, dat tegenwoordig in Duitsland is gevestigd?

Vragen

Bekijk het filmpje van taaljournalist Gaston Dorren en beantwoord de vragen 1, 2 en 3.

- 1 Wie hebben in 1938 precies het bedrijf Big Dutchman opgericht?
- 2 Wat zegt Dorren over de keuze van de oprichters om het bedrijf Big Dutchman te noemen? Licht je antwoord toe.
- 3 Zoek op of het bedrijf Big Dutchman nog bestaat. Achteraf is de naam heel toepasselijk. Waarom?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Lekker naar Balconia

Het begint steeds duidelijker te worden dat het er voor de meeste mensen dit jaar niet in zit: op vakantie naar een ver oord. We zullen waarschijnlijk vooral thuisblijven.

Dat is voor sommigen heel jammer, maar het maakt voor veel andere mensen niet veel uit, omdat zij toch al weinig op reis gaan. Ofwel omdat ze het niet kunnen betalen, ofwel omdat ze liever thuisblijven. Deze 'huismussen' hebben in de loop van de tijd allerlei grappige antwoorden bedacht voor als ze werd gevraagd waar ze precies heen zouden gaan met vakantie: naar 'Balconia' zeiden ze dan, of naar de 'Costa del Zolder'.

Het tijdschrift *Onze Taal* heeft [een landkaart](#) gemaakt waarop allerlei van dit soort grappige namen staan. Waar zou jij wel naartoe willen?

Vragen

- 1a Maak een top 3 van de plaatsnamen op de landkaart die jij het grappigst vindt.
- 1b Bedenk zelf ook een leuke vakantiebestemming die op de landkaart zou passen.

Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 2 Zou je deze zomer graag lekker op vakantie willen naar een ver en zonnig oord? Of vind je het ook wel prima om dichtbij huis te blijven? Licht je antwoord toe.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

- 1a Eigen antwoord.
- 1b Eigen antwoord.
- 2 Eigen antwoord.

Antwoorden tweede onderwerp

- 1a - Er kan hersenletsel mee worden behandeld: de chip verbetert de communicatie en ook andere functies, bijvoorbeeld het gezichtsvermogen.
 - Er is geen menselijke taal meer nodig: het is mogelijk om sneller en concreter te communiceren in verschillende talen.
- 1b Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
 - '1. Als er zomaar andere talen in je hoofd gedownload kunnen worden, kunnen er dan ook bepaalde ideeën of gedachten in je hoofd gedownload worden?'
 - '2. Als er geen menselijke taal meer nodig is, in wat voor taal communiceren we dan?'
- 2a De X staat voor een variabele (een onbekend hoeveelheid), \mathcal{A} omschrijft Grimes als haar 'elfenspel van AI' (AI = 'artificial intelligence') en A-12 is de voorloper van de SR-17 (het favoriete vliegtuig van Grimes en Elon Musk).
- 2b Eigen antwoord, bijvoorbeeld: 'Xaieytwelve'.
- 2c Eigen antwoord.

Antwoorden derde onderwerp

- 1 De broers Dick en Jack DeWitt, kinderen van ouders die uit Nederland geëmigreerd waren naar Michigan.
- 2 In eerste instantie is het een beetje een vreemde keuze, omdat Amerikanen met de uitdrukking *Big Dutchman* zoiets bedoelden als 'grote, onhandige Duitser'. De naam had daarom een negatieve bijklank. Aan de andere kant was het misschien juist wel een goede manier om de aandacht te trekken, zegt Dorren.
- 3 Omdat het bedrijf, opgericht door twee mannen met Nederlandse achtergrond, enorm groot is geworden: een echte Big Dutchman dus.

Antwoorden vierde onderwerp

- 1a Eigen antwoord.
- 1b Eigen antwoord.
- 2 Eigen antwoord.